

Список використаних джерел

1. Мировой экономический кризис: [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://elevatorist.com/blog/read/615-mirovoy-ekonomicheskij-krizis-kogda-on-nastupit-i-kak-otrazitsya-na-zernovom-i-elevatornom-ryinke-ukrainy>
2. Globale Krise: [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.goldseiten.de/artikel/443525--Globale-Krise-2020---intensiver-schwerwiegender-anders.html?seite=3>
3. Chaos of 2020: [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2020-03-10/chaos-of-2020>
4. Рогач О. Світова фінансова криза 2008 року як прояв суперечностей сучасної глобалізації. /Актуальні проблеми міжнародних відносин. Випуск 82 (2) с.4-12
5. Coronavirus shock – the worst economic disaster?: [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.dw.com/en/coronavirus-shock -the-worse-economic-disaster/a-52802211>
6. Чем кризис-2020 лучше ситуации в 2008 и 2014 годах: [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://minfin.com.ua/2020/03/12/41797351/>
7. Як Україні підготуватися до нової кризи: [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.uifuture.org/publications/reports/yak/ukraini/pigotuvatsya/do/kryzy>
8. Рогач Олександр. Динаміка та пропорції руху прямих іноземних інвестицій після світової фінансової кризи/ Сучасні тенденції міжнародного руху капіталу. Монографія /За редакцією Рогача О.І., К.: 2019, Вид-во «Центр учбової літератури», с.81-95.

Брегус М.⁴

НОВА ГЛОБАЛЬНА РЕЦЕСІЯ: ПЕРЕДУМОВИ ТА МОЖЛИВИ НАСЛІДКИ

Зростання глобальної економіки в 2020 році однозначно буде меншим, у порівнянні з минулим роком через ряд чинників: поширення коронавірусу, зниження цін на нафту та обмеження торгівлі і пересувань, однак втрати від негативних наслідків та швидкість їх вирішення значно залежатиме від міжнародної взаємодії у відповіді на цей виклик. Таку заяву зробив під час брифінгу у Вашингтоні директор прес-офісу МВФ Джеррі Райс. На його думку, глобальне зростання в 2020 році опуститься нижче рівня минулого року, який становив 2,9 %. Поки що важко спрогнозувати конкретні цифри, враховуючи невизначеність у зв'язку з розвитком подій навколо коронавірусу, але, це залежить від того, як поширюватиметься, збільшуватиметься спалах [1].

Ще одними підставами до сумних передбачень є об'єктивні економічні критерії. Перший із них – прибутковість американських облігацій. Суттєва різниця між прибутковістю «довгих» і «коротких» облігацій, на думку аналітиків, є універсальним випереджальним індикатором рецесії в останні 40 років. При цьому від моменту фіксації такої тенденції до початку кризи зазвичай минає 11-34 місяці.

Перед кризою 2008 року, різниця стала суттєвою приблизно за 25 місяців. Останній раз експерти зафіксували відчутну різницю прибутковості цінних паперів США у серпні 2019 року. Федеральний резервний банк Нью-Йорка підрахував, що ймовірність нової рецесії за облігаційним індикатором перебуває на рівні 2007 року [2].

Один із провідних інвестиційних банків світу JP Morgan Chase ще торік в грудні заявив про насування «суперкризи». На підтвердження своїх слів аналітики навели дослідження, котре враховувало тривалість зростання світової економіки, фінанси великих корпорацій, вартість активів і розвиток фінансових інновацій. За прогнозами JPMorgan, ВВП США може впасти на 2% в першому кварталі і на 3% в другому, а економіка Єврозони – на 1,8% і 3,3% відповідно.

JPMorgan очікує, що з покращенням ситуації з стримування та подолання пандемії поліпшення в економіці слід очікувати до середини 2020 року, а в другій половині року почнеться прискорення зростання. Основним фактором, який повинен запобігти негативному впливу на світову економіку, банк вважає заходи країн щодо стримування поширення вірусу [3].

Крім того, про нову світову кризу з минулого року говорить фінансист Нуріель Рубіні, який правильно передбачив кризу 2008 року. Його прогноз ґрунтується на збільшених боргах у всьому світі. Крім звичайних економічних і політичних ризиків, які турбують більшість фінансових аналітиків, в цьому році на горизонті з'явилися потенційно сейсмічні «білі лебеді». Будь-який з них

⁴ Студентка 3-го курсу спеціальності «Міжнародні економічні відносини», Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Науковий керівник: Матей В.В., к.е.н., асистент кафедри міжнародних фінансів.

здатний спровокувати сильні економічні, фінансові, політичні та геополітичні потрясіння, що не мають аналогів з часів кризи 2008 року. За допомогою поняття «білих лебедів» автор характеризує фінансові кризи. Варто звернути увагу, що США вступили в гостре стратегічне суперництво, з чотирма ревізіоністськими країнами (імовірно союзними) – Китаєм, Росією, Іраном і Північною Кореєю. Всі ці країни зацікавлені кинути виклик світовому порядку під керівництвом США, і для них 2020 рік може стати вирішальним фактором, тому що в США пройдуть президентські вибори, за якими можуть слідувати потенційні зміни в глобальній політиці Америки [4].

Китай може також застосувати фінансову «ядерну бомбу»: скинути його ж облігації казначейства США, якщо ескалація дійсно почнеться. Американські активи становлять настільки велику частку в китайських валютних резервах, що китайці починають все більше турбуватися через те, що ці активи можуть бути заморожені в рамках американських санкцій.

Звичайно, скидання казначейських облігацій США загальмує економічне зростання в Китаї в разі, якщо доларові активи будуть продані і конвертовані назад в юані (в цьому випадку китайська валюта зміцниться). Але у Китаю є можливість диверсифікувати валютні резерви, конвертувавши останні в інші ліквідні активи. Мова йде про золото.

Рейтингове агентство S&P Global також прогнозує глобальну рецесію, через раптовий збій в економіці, спричинений заходами щодо стримування пандемії. За прогнозами агентства світовий ВВП в 2020 році зросте лише на 1-1,5% на тлі нестабільності на ринках і зростаючого кредитного стресу.

Вищезазначені фактори, ймовірно, приведуть до різкого зростання дефолтів, причому рівень дефолтів нефінансових корпорацій в США може піднятися вище 10% і досягти високих однозначних цифр в Європі протягом наступних 12 місяців [5; 6].

В свою чергу, було прийнято ряд заходів з метою пом'якшення негативних наслідків спричинених перш за все стрімким розповсюдженням вірусу. Так, МВФ станом на 16 березня мобілізує кредитний потенціал на \$ 1 трлн доларів для допомоги країнам в боротьбі з пандемією [7].

Держави-члени групи Світового банку також отримують допомогу через фінансування сумою \$ 14 млрд, що є на \$ 2 млрд \$ більше суми, яка була анонсована станом на 4 березня. У повідомленні банку зазначається, що це дозволить використовувати в цілому \$ 8 млрд. на підтримку приватних компаній та їх співробітників, які постраждали від економічних наслідків коронавірусу. Банк сподівається, що зростання фінансування дозволить також зміцнити національні системи охорони здоров'я в справі протистояння поширенню інфекції і задовольнити зростаючий попит на медичні послуги, обладнання і ліки [8; 9].

Не дивлячись на серйозні виклики, можна стверджувати, що кризова ситуація настала в момент, коли світова економіка та фінансові інститути готові до потрясінь та протидії, у порівнянні з періодом світової економічної кризи 2008 року, наслідки якої відчувались роками поспіль, а економіка Китаю починає демонструвати перші ознаки нормалізації та відновлення темпу зростання, що в свою чергу дає підстави для подальших позитивних прогнозів.

Список використаних джерел

1. Білі лебеді 2020. Відомий економіст Нуріель Рубіні — про те, що спровокує світову кризу [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://hromadske.ua/posts/mvf-gotovij-vidiliti-dollar1-trln-na-borotbu-z-krizoju-yaku-sprichiniv-koronavirus>.
2. МВФ готовий виділити \$1 трлн на боротьбу з кризою, яку спричинив коронавірус [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://hromadske.ua/posts/mvf-gotovij-vidiliti-dollar1-trln-na-borotbu-z-krizoju-yaku-sprichiniv-koronavirus>.
3. Не глобальна, але гібридна: якою може бути економічна криза у 2020 році та її наслідки [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.umoloda.kiev.ua/number/3553/159/142212/>.
4. Обвал економіки чекає на всіх. Аналітики JPMorgan розповіли про причини та наслідки глобальної кризи [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://tsn.ua/groshi/obval-ekonomiki-chekae-na-vsih-analitiki-jpmorgan-rozpovili-pro-prichini-ta-naslidki-globalnoyi-krizi-1507863.html>.
5. Пандемія коронавірусу призведе до світової рецесії і дефолтів — прогноз S&P Global [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://nv.ua/ukr/biz/economics/pandemiya-koronavirusa-prizvede-do-globalnoji-recesiji-i-zrostannya-defoltiv-prognoz-s-p-global-novini-50076285.html>.
6. Рогач О. Детермінанти сучасного інвестиційного циклу багатонаціональних підприємств. міжнародні відносини. Серія «Економічні науки». Електронний ресурс: режим доступу http://journals.iir.kiev.ua/index.php/ec_n/article/view/3729/3403

7. Світовий банк збільшив фінансування боротьби з коронавірусом до \$ 14 млрд [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://ua.interfax.com.ua/news/economic/647959.html>.

8. У МВФ розповіли, як коронавірус може вплинути на глобальну економіку [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.epravda.com.ua/news/2020/03/12/658015/>.

9. Ярослав В. МВФ готовий виділити \$1 трлн на боротьбу з кризою, яку спричинив коронавірус [Електронний ресурс] / Вінокуров Ярослав – Режим доступу до ресурсу: <https://hromadske.ua/posts/mvf-gotovij-vidiliti-dollar1-trln-na-borotbu-z-krizoyu-yaku-sprichiniv-koronavirus>.

Буз А.⁵

МЕХАНІЗМ ПЕРЕХОДУ ВІД ІНСТРУМЕНТУ DOUBLE IRISH ДО GREEN JERSEY ТА ЙОГО НАСЛІДКИ ДЛЯ ЕКОНОМІКИ ІРЛАНДІЇ

На тлі економічної глобалізації національне законодавство в сфері оподаткування не завжди розвивається адекватно до нових викликів, що виникають внаслідок ускладнення процесів діяльності багатонаціональних підприємств, волатильності потоків капіталу і активної диджиталізації. Ці фактори створюють умови для ухилення від оподаткування, перш за все для великих БНП, підриваючи таким чином універсальність і справедливість існуючих податкових систем [1].

Одним з основних інструментів, що використовуються БНП для ухилення від оподаткування без формального порушення чинного законодавства, є так зване *розмивання бази оподаткування та переміщення прибутку* (Base Erosion and Profit Shifting, BEPS) – набір стратегій податкового планування, що дозволяють компаніям заявляти свої прибутки для обкладення податками в юрисдикціях, де ними не велась сприяла вилученню цих прибутків економічна діяльність, а ставки податку на прибуток при цьому відносно низькі (або нульові). Масштаби використовуваних схем можуть бути настільки великими, що викривлюють економічні показники на рівні економіки цілої країни.

У цьому руслі доречно розглянути феномен «*лепреконової економіки*» – це зростання ВВП Ірландії в 2015 році на 26,3%, яке згодом було переглянуте до 34,4% в публікації, оприлюдненій 12 липня 2016 р. Центральним статистичним управлінням Ірландії (CSO), в якій переглядаються національні рахунки Ірландії за 2015 рік (Рис. 1). Цей термін був введений лауреатом Нобелівської премії *Полом Кругманом*, щоб відзначити той факт, що довгострокове спотворення ірландських економічних даних потоками бухгалтерського обліку, пов'язаними з податками, досягло кульмінації. За словами Кругмана, що цей термін є характерною рисою всіх «податкових прихистків» [2].

У той час як подія, яка викликала штучне зростання ВВП Ірландії, відбулася в першому кварталі 2015 року, ірландське CSO було змушене відкласти перегляд ВВП і відредагувати публікацію своїх регулярних економічних даних в 2016-2017 роках, щоб захистити «особистість» джерела, як того вимагає законодавство Ірландії [3].

12 липня 2016 року ірландська держава зв'язала перегляд зростання в 2015 році з рядом факторів, в тому числі із закупівлями літаків (Ірландія є центром сек'юритизації літаків) і рекласифікацією технологічних і фармацевтичних корпоративних балансів після закриття податкової схеми Double Irish в 2014 році, незважаючи на те, що існуючі користувачі Double Irish повинні були до 2020 року відмовитися від свого ірландського інструменту BEPS [4].

У вересні 2016 року економісти припустили, що «лепреконова економіка» сталася через *реструктуризацію Apple Apple Sales International (ASI)*, яка, як вони знали, була в центрі розслідування Комісії ЄС в 2004-2014 роках по ірландській схемі BEPS від Apple, відомої як Double Irish. У той час як Double Irish є широко використовуваним ірландським інструментом BEPS, ірландська дочірня компанія Apple, ASI, використовувала гібридну версію, схвалену Управлінням зі зборів і податків (Revenue Commissioners), яка, за твердженням Комісії ЄС, була державною допомогою.

Пост, опублікований С. Коффі в січні 2018 року, також показав, що Apple реструктурувались в інструмент BEPS CAIA [4]. Попередній гібридний інструмент Double-Irish BEPS від Apple чинив помірний вплив на економічні дані Ірландії, так як він знаходився у офшорі. Проте, завдяки оншорингу їх інтелектуальної власності (ІВ) з Джерсі за допомогою інструменту CAIA BEPS, повний

⁵ Студент 3-го курсу спеціальності «Міжнародні економічні відносини», Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Науковий керівник: Підчоса О. В., к.е.н., доцент кафедри міжнародних фінансів.